

Πανεπιστήμιο Κύπρου

Το τυροκομικόν και άλλα κυπριακά λεξικά

*Μαριάννα Κατσογιάννου
Χρίστος Κυπριανού
Μαργαρίτα Πούλη*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΟΡΟΛΟΓΙΑ
ΑΘΗΝΑ, 08/11/2019

Η λεξικογραφική «έκρηξη»

- ανάπτυξη προϊόντων (λεξικών)
- ανάπτυξη εργαλείων επεξεργασίας
- σώματα κειμένων
- μετα- λεξικογραφία/ορολογία
- διδασκαλία λεξικογραφίας/ορολογίας

-
- λεξικογραφία και ορολογία στην Κύπρο

Ειδικά λεξικά στην Κύπρο

- λεξικά δανείων
- λεξικά εκφράσεων
- αντίστροφο λεξικό
- μορφολογικό λεξικό
- κοινές λέξεις ελληνοκυπριακής/τουρκοκυπριακής
- λεξικό σλανγκ

-
- λεξικά όρων: νομικών, ιατρικών

Το τυροκομικόν

- Στο πλαίσιο ενός μαθήματος λεξικογραφίας ανοιχτού για φοιτητές όλων των κλάδων.
- Στόχοι:
 - εκπαιδευτικοί,
 - ορολογικοί και γλωσσικοί (μελέτη ορολογίας στην κυπριακή διάλεκτο),
 - πολιτιστικοί (ανάδειξη της τοπικής παράδοσης).

Μεθοδολογία εργασίας

Ομάδες με ίδιες υποχρεώσεις για διαφορετικά αντικείμενα έρευνας:

- Εξεύρεση πηγών
- Καταγραφή ορολογίας
- Ταξινόμηση όρων
- Απόπειρα ορισμών
- Επιλογή παραδειγμάτων

Οι πηγές...

... αποδείχτηκαν λίγες σε αριθμό και μάλλον ανομοιογενείς. Συχνό πρόβλημα αποτέλεσαν οι ασαφείς και/ή αντικρουόμενες πληροφορίες, ακόμα και στο πλαίσιο της ίδιας πηγής:

Να ετοιμάσει το “τυροσκάμνι”, το τραπεζούιν πάνω στο οποίο θα βάζε το δροσινό να στραγγίσει [...] μέχρι να “σηκωθεί” η αναρή, το γρόσινο στράγγιζε από το νορό. Σήκωνε, λοιπόν, την πέτρα, άνοιγε το ρούχο κι’ έκοβε το χαλλουμοτύρι (το δροσινό) σε μεγάλες τετράγωνες πλάκες, τα χαλλούμια.

(Πηγή: <http://www.choletria.com/gr/traditional-lgr/halloumi-lgr>)

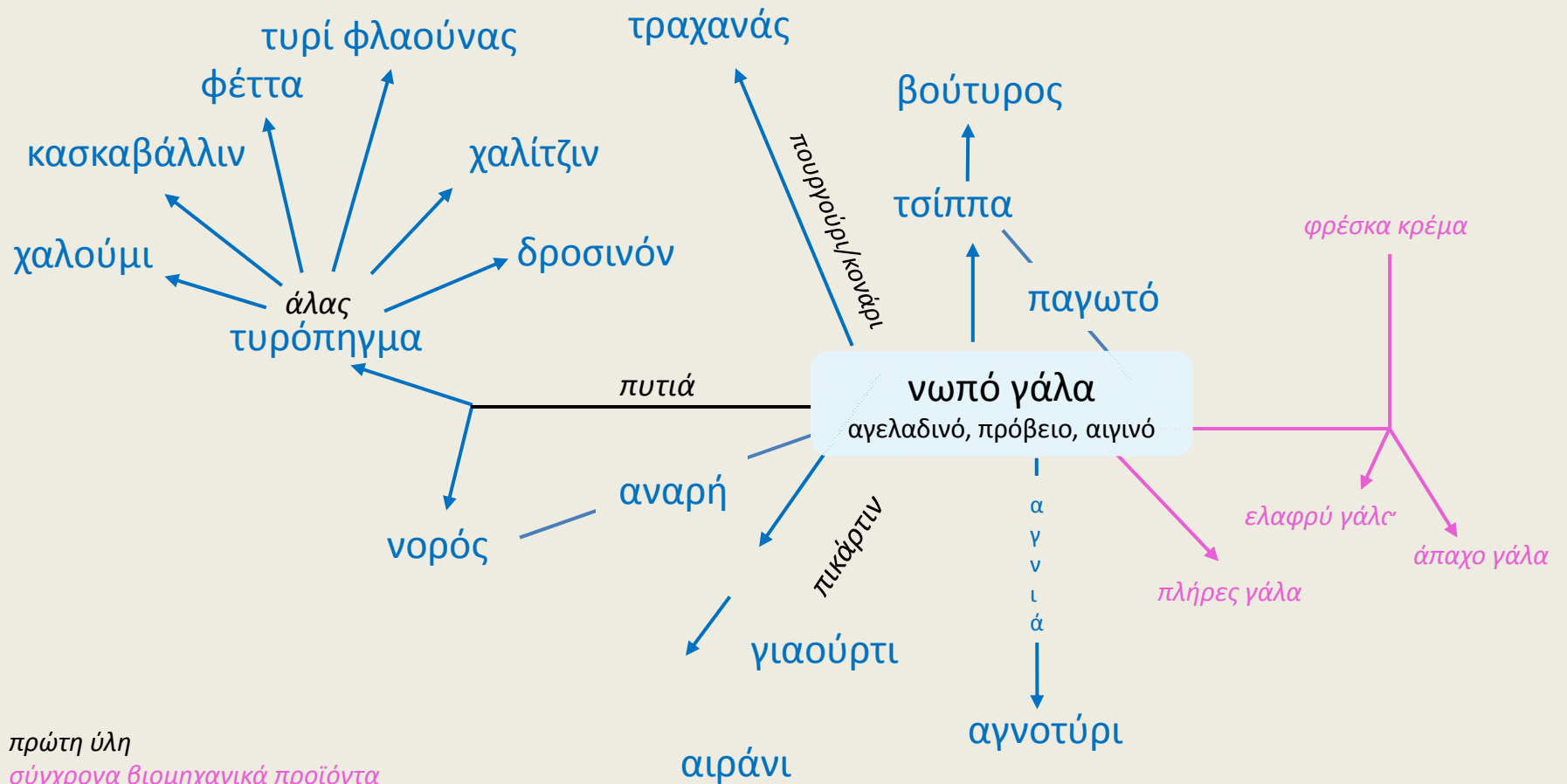
Η ορολογία που συγκεντρώθηκε...

...δεν περιέχει μόνο ονόματα προϊόντων (π.χ. χαλούμι, τραχανάς, αναρή...), αλλά και άλλες κατηγορίες όρων:

- πρώτες ύλες, π.χ. άλας
- σύνεργα, π.χ. σιεροκουτάλα
- διαδικασίες, π.χ. κούλιασμα/κούλιαζω

Πριν λημματοποιηθούν, οι όροι κάθε κατηγορίας ταξινομούνται σε διαγράμματα που δείχνουν τις σχέσεις τους.

Κυπριακά γαλακτοκομικά προϊόντα: σχέσεις παραγωγής

πρώτη ύλη
 σύγχρονα βιομηχανικά προϊόντα
 παραδοσιακά προϊόντα (τώρα και βιομηχανικά)

Σύνταξη των λημμάτων

Για κάθε τύπο, δημιουργείται μία εγγραφή βάσης δεδομένων (επεξεργασία σε εφαρμογή Wordpress)

Νέο Λήμμα

νέο λήμμα

Ορισμοί *

Αν θέλετε να προσθέσετε περισσότερους ορισμούς, πατήστε το κουμπί "+ Νέος Ορισμός" (κάτω δεξιά). Η αρίθμηση των ορισμών γίνεται αυτόματα.

Ορισμός Λήματος Παραδείγματα Συνώνυμα Αντώνυμα

Visual Text

+ Νέος Ορισμός

Προέλευση (Ετυμολογία)

Γράψτε εδώ αν γνωρίζετε πώς παράγεται η λέξη.

Visual Text

Δημοσίευση

Αποθήκευση Προεπισκόπηση

Κατάσταση: Προσχέδιο Επεξεργασία

Ορατότητα: Δημόσιο Επεξεργασία

Δημοσίευση Άμεσα Επεξεργασία

Δημοσίευση

Εικονίδιο

No image selected Add Image

Προφορά

Ενότητες *

Α

Β

Γ

Δ

Ε

Ζ

Η

Θ

Ι

Γραμματική Κατηγορία *

Επιλέξτε τη Γραμματική Κατηγορία του λήματος

Visual Text

Σύνταξη των λημμάτων

Για την παρουσίαση σε έντυπη μορφή, η ταξινόμηση των δελτίων γίνεται θεματικά και συνοδεύεται από αλφαβητικό ευρετήριο. Στη μορφή αυτή, το άρθρο για κάθε λήμμα μπορεί να είναι πλήρες ή παραπεμπτικό.

Τα παραπεμπτικά λήμματα μπορεί να είναι:

- αλλόμορφα ή αλλόγραφα,
- λέξεις της ελληνικής που δεν απαντούν στην κυπριακή.

Δήμμα:	πυτιά
Γραμμ. κατηγορία:	ουσιαστικό, θηλ.
Άλλες μορφές:	πιτιά, πυδικιά, πιδικιά, πυθκιά, πιθκιά
Συνώνυμα:	—
Γνωστικός τομέας:	Γαλακτοκομικά
Υποτομέας:	Παρασκευή τυριού/πρώτη ύλη
Ορισμός:	Σύμπλεγμα πηκτικών ενζύμων που χρησιμοποιούνται στην πήξη γάλακτος για την παραγωγή τυριού. (WKP)
Παραδείγματα :	«...βάλλουμεν το μες στο χαρτζίν που πουκάτω έσει λλίην φωθκιάν με θρουμπίν ώσπου να χλιάνει το γάλαν τζιαι να το πήξουμεν με την πυθκιάν». (Food museum Cyprus)
Συμφράσεις :	μικροβιακή ~, φυτική~
Σημειώσεις:	1. Η παραδοσιακή πυτιά εμφανίζεται στο γαστρικό υγρό νεαρών ζώων (μοσχαριών, αρνιών...), ήδη όμως από την αρχαιότητα εμφανίζονται και υποκατάστατα (φυτικό και μικροβιακό). 2. Η πυτιά δεν πρέπει να συγχέεται με τη μαγιά που αποτελεί πρώτη ύλη στην αρτοποιία.
Σχόλια (γλωσσ.):	Στην Ελλάδα χρησιμοποιείται ο τύπος πυτιά.
	Συντάκτης δελτίου/ημερομηνία: ΜΠ, ΧΚ, 14/11/2018
	Επιμελητής δελτίου/ημερομηνία: ΜΚ, 14/11/2018

και ένα από τα παραπεμπτικά δελτία...

	Αρ. δελτίου: 2
Λήμμα:	πιτιά
Γραμμ. κατηγορία:	ουσιαστικό, θηλ.
Άλλες μορφές:	πυτιά, πυδικιά, πιδικιά, πυθκιά, πιθκιά
Γνωστικός τομέας:	Γαλακτοκομικά
Υποτομέας:	Παρασκευή τυριού/πρώτη ύλη
Σχόλια (γλωσσ.):	Στην Ελλάδα χρησιμοποιείται ο τύπος πυτιά.
	Συντάκτης δελτίου/ημερομηνία: ΜΠ, ΧΚ, 14/11/2018
	Επιμελητής δελτίου/ημερομηνία: ΜΚ, 14/11/2018

Η συμβολή των ειδικών...

...αποδείχτηκε ο σημαντικότερος παράγοντας για την ποιότητα του λεξικού:

- νέες, πιο αξιόπιστες πηγές,
- έλεγχος περιεχομένου (ορισμών),
- μετάφραση στην αγγλική γλώσσα

Προοπτικές

- Παραχώρηση στο Cyprus Food Museum
- Ηλεκτρονική και έντυπη έκδοση

-
- Καθιέρωση του μαθήματος της λεξικογραφίας και εκπόνηση άλλων ανάλογων εργασιών

σας ευχαριστούμε